

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเกิดมา มนุษย์มาจากไหน? พอมาเกิดเป็นมนุษย์นะเรารู้ตัวรู้ชั่ว ความรู้ตัวรู้ชั่วเราก็เรียกร้องเอาแต่ความดี อยากได้ความดีของเรา แต่ความอย่างนี้มันจะเกิดมาจากไหนล่ะ? มนุษย์สมบัติมีคุณค่า มีคุณค่าเพราะเราได้สร้างคุณงามความดีมันถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ พอมาเกิดเป็นมนุษย์นะทุกคนก็อยากแสวงหาสิ่งที่ดีๆ

เวลาทางโลกเขานะ คูสิเวลาเขาเดินทางรอบโลก เขาใช้จักรยานเดินทางรอบโลก สิ่งนั้นเป็นความทุกข์ลำบากไหม? เป็นความลำบากของเขา เขาชวนขวายเป็น? เขาชวนขวายเพื่อประสบการณ์ของเขา เขาตั้งใจของเขา เขาทำของเขาเพื่อประโยชน์ของเขา ประสบการณ์ของเขา นะ นั่นพูดถึงเขาขี่จักรยานรอบโลกนะ แล้วจิตของเราเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะมันทุกข์ยากขนาดไหน?

มันทุกข์ยากนะ เวลาขี่จักรยานรอบโลก เวลาไปเจออุปสรรคนะ นี่ไปเจออุปสรรค ไปเจอสิ่งที่เราไม่เคยคาดคิดมันต้องแก้ไขของมัน เฉพาะหน้าของมัน ดูเขาวชชนะ เขาวชชเด็กๆ มันเล่นเรือไปรอบโลก มันไปในท่ามกลางทะเลมหาสมุทรมันว่าแห้วขนาดไหน? มันจะว่าแห้วจิตใจมันจะเสร้างมองขนาดไหน? ทำไมเขาทำของเขาล่ะ?

นี่เทียบกันนะ เทียบถึงเวลาจิตของเราเวียนในวัฏฏะมันเป็นแบบนี้แหละ เวลามันเป็นแบบนี้ คูสิไปอยู่กลางทะเลอยู่คนเดียว แต่ด้วยความมุ่งมั่นอยากจะเดินเรือรอบโลก รอบโลกเพื่ออะไรล่ะ? เพื่อให้ประสบความสำเร็จของเขาใช่ไหม? นี่เรารู้เราเห็นได้ เราพิสูจน์ได้ เราจับต้องได้ แต่เวลาจิตของเราเวียนตายเวียนเกิดเราเห็นไหม? เราไม่เห็นที่จิตเวียนตายเวียนเกิดมันแบบใด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนบุพเพนิวาสานุสติญาณ เคยเป็นพระเวสสันดร มา เป็นสิ่งต่างๆ มา เพราะได้สร้างสมบุญญานิกรรมมันถึงมีวุฒิภาวะเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ไป

ศึกษากับอาหารคาบส อุทกคาบส นี่ยกย่องสรรเสริญขนาดไหนเจ้าชายสิทธิ์ตะถะก็ไม่หลงเชื่อเขาไป สิ่งที่มีคุณค่าขนาดไหน แต่ในเมื่อจิตของเราไม่เป็นแบบนั้นมันก็คือไม่เป็นแบบนั้น เพราะอะไร? เพราะได้สร้างบุญญาธิการมา

แต่ของพวกเราเวลาศึกษาธรรมะมา ศึกษาธรรมะมานี้รู้แจ้งไปหมดเลย นี่เห็นเขาจีจักรยานรอบโลก เห็นเขาไปรอบโลก เราไปดูสารคดีเห็นเขามีประสบการณ์ เขาเขียนมาเป็นหนังสือให้อ่าน เราอ่านจบแล้ว อืม! เรารู้หมดเลยรอบโลกทำอย่างนี้ แล้วเคยมีประสบการณ์ไหม? เป็นไปได้อย่างนั้นไหม?

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณทำอย่างไร ถ้าทำอย่างนั้นนะมันเกิดเป็นความจริงของเราขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงของเราขึ้นมา เราเทียบมา เทียบมาก็ต้องย้อนกลับมาดูหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรามันน่าสงสารมากกว่านั้นนะ นี่เวลาโลกเขา คูสิเขาเล่นเรือรอบโลก มันมีกี่คนในโลกนี้ที่ทำได้ นี่มันมีกี่คนในโลกที่ทำได้ แต่เขาทำของเขา เขาประสบความสำเร็จของเขา เวลาเราจะมาประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะเอาใจของเราให้พ้นจากกิเลสมา มันจะทำงานคายอย่างนั้นได้อย่างไร?

เวลาคน เห็นไหม คูสิเวลาเขาเล่นเรือไปรอบโลก เขาเขียนหนังสือของเขาออกขาย เขาทำสารคดีของเขา เขามีชื่อเสียงของเขา คนๆ เดียว ทุกคนรอบโลกรู้ตามไปหมดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี่เป็นครูไปสอนเทวดา สัตถา เทวมนุสสถานัง สอนหมด แต่สอนแล้วมันได้จริงหรือเปล่าละ? ถ้ามันได้จริงขึ้นมามันก็เป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เราศึกษา นี่ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา เป็นเข็มทิศ เป็นเครื่องชี้ เป็นเครื่องชี้ว่าชีวิตเราจะเอาอย่างไร? นี่ถ้าชีวิตเอาอย่างไรเราต้องชวนขวายของเรา เราต้องประพฤติปฏิบัติของเราให้มันเป็นความจริงขึ้นมา

จะบอกว่าถ้ามันจะต้องเล่นเรือรอบโลกก็ต้องรอบโลก รอบโลกอะไร? รอบโลก รอบรู้จักทัศนคติของเรา โลกทัศน์ เราต้องคุมความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของเราได้ ถ้าเราคุมความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดเราได้ นี่เราควบคุมได้ เราควบคุมได้เราก็จะบริหารจัดการได้ ถ้าบริหารจัดการได้เราก็จะกระทำของเราได้ ถ้าเราทำของเราได้ เราทำของเรามันก็เป็นความจริงของเรา แล้วมันจะซาบซึ้ง มันจะทิ้งนะทิ้งมาก เห็นคุณค่ามาก เห็นคุณค่าของน้ำใจ เห็นคุณค่าของหัวใจ เห็นคุณค่าของจิตที่มันเวียนตายเวียนเกิด

เพราะ! เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ นี่ทุกคนรู้ว่าเราต้องตายไปนะ อายุนี้มันต้องสิ้นสุด เป็นธรรมดา แต่จิตนี้มันไปไหนล่ะ? มันก็มาเกิดอีก มันก็มาเกิดอย่างนี้อีก มันเกิดแน่นอน ถ้ามันเกิดอย่างนี้มันยังเป็นบุญนะ ถ้ามันเกิด เห็นใหม่ เวรกรรมมันพาไปเกิดนรกอเวจี เกิดเป็น เสร็จงาน นี้วิญญะ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันต้องเวียนตายเวียนเกิดแน่นอน ถ้าเวียนตายเวียนเกิดแน่นอน ถ้ามันไปแก้เอาข้างหน้านั่นหรือ? ถ้าไปแก้เอาข้างหน้านั่นเราจะรู้ได้อย่างไรว่าไปอยู่สถานะไหน? เราจะรู้ได้อย่างไร? เราจะทำตัวอย่างใด?

ไปเกิดแล้วมันก็ใหม่ๆ อีกแหละ ถ้าใหม่ๆ นะถ้าวิทยาศาสตร์มันเจริญขึ้นมา นี่มันก็ชาติเดียวนี้แหละ มันพิสูจน์ไม่ได้หรอก มันไม่มีหรอก นี่มันเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้เท่านั้น เราจะพิสูจน์ตรวจสอบได้เท่านั้น นั่นมันพิสูจน์ได้ด้วยวิทยาศาสตร์ ด้วยโลก แต่ถ้าเป็นความจริงล่ะ? ความจริงมันทุกข์มันยากไหม? เวลาเกิดอีกก็ทุกข์อีก แล้วเกิดอีกก็ทุกข์อีก

เวลาไปเกิด เห็นใหม่ สภาวะแวดล้อมที่มันย้ายไปเรื่อยๆ เวลาเกิดในสภาวะแวดล้อมนั้นมันก็ต้องรับสภาวะแบบนั้น เพราะสัตว์โลก ทุกดวงใจรักชีวิตตัวเอง รักนะอยากมีความสุขเกลียดความทุกข์ ปรรณาคามสุข ต้องการความสุข ต้องการคุณงามความดีทั้งนั้นแหละ แต่ความดี ถ้ามันดีในสถานะไหนล่ะ? เราเกิดในประเทศอันสมควร แม้แต่โลกในปัจจุบันนี้ เวลาเขาเกิดในประเทศที่ขาดแคลนทุกข์ยาก เขาก็อยู่ของเขาอย่างนั้น เขาก็พอใจอย่างนั้น เขาต้องปรับสภาพชีวิตของเขาเพื่อให้เข้าสภาวะนั้นได้ แต่เราเกิดมาในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศอันสมบูรณ์ด้วย

สมบูรณ์ เห็นใหม่ คุณสิสุวรรณภูมิฯ นี่ที่นี้มันเป็นแผ่นดินทองมาตั้งแต่ไหนแต่ไร แล้วเราเกิดมานะถ้าขยันขันแข็ง คนที่ขยันขันแข็งไม่มีวันอดตาย คนขยันขันแข็งทางโลกนะ เรายังขยันขันแข็งแล้วเรายังมีพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนถึงบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุติปาตญาณ ที่มาและที่ไป บุพเพนิวาสานุสติญาณ คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้างสมบุญญาธิการมาขนาดไหน มันถึงเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วถ้าเจ้าชายสิทธัตถะไม่ได้ตรัสรู้ธรรม จุติปาตญาณต้องเกิดอนาคตอีกแน่นอน

นี่พุทธศาสนามีที่มาและที่ไป แล้วที่จบสิ้นล่ะ? ที่จบสิ้นก็ทำได้ ที่จบสิ้นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้จบสิ้นก่อน ทำให้จบสิ้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าจบสิ้นแล้ว จบสิ้นแล้วได้ประโยชน์อะไร? อ้าว! เวลาเราปรารถนา เห็นใหม่ เราปรารถนา

ความสุข เราเกลียดความทุกข์ สุขเวทนา ทุกขเวทนา นี่มันเป็นเวทนา เวทนา สุขกับทุกข์ โลก
ธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่ จะมืองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้ามันก็มีมาอย่างนี้โดยดั้งเดิม มีลากเสื่อมลาก มียศเสื่อมยศ สรรเสริญ นินทา

สรรเสริญก็คือความสุขไง สรรเสริญเย็นชอกัน ความทุกข์ เห็นไหม สรรเสริญกับนินทา
นินทาก็กดถ่วงให้เจ็บช้ำน้ำใจใจ ของมันมีเก่าแก่ นี่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้
ธรรมขึ้นมา โลกธรรม ๘ มันก็มีอยู่โดยดั้งเดิมอยู่แล้ว สัตยชาติญาณของมนุษย์ สัตยชาติญาณของ
สิ่งที่มีชีวิต เห็นไหม สัตว์การเมืองนี่สังคมสัตว์ สัตว์การเมืองมันต้องมีที่พึ่งที่อาศัย สัตว์ที่
อ่อนแอกว่าก็ต้องหาสัตว์ที่เข้มแข็งกว่าเป็นผู้คุ้มครองดูแล มันก็มีการเมืองของมันตลอดไป นี่สิ่ง
นี้ แล้วอัสวักขยญาณทำอย่างไรล่ะ?

ถ้าอัสวักขยญาณ เห็นไหม ถ้ามันทำมาถึงจะเข้าใจได้ว่าสัตว์โลกเกลียดความทุกข์
ปรารถนาความสุข เราก็มีความสุขความพอใจของเราแล้ว ความสุขอย่างนี้ ความสุขอย่างนี้มัน
สุขเพื่อ ถ้ามันเป็นอวิชชา เป็นความไม่รู้ เป็นความสุขหลอกหลวง เป็นความสุขหลอกหลวงให้เรา
พอใจกับสิ่งนี้ เป็นความสุขหลอกหลวงให้เราไม่ชวนขวายหาสิ่งที่ดีกว่านี้ มันเป็นการหลอกหลวง
หลอกหลวงให้พอใจแค่นี้ไง ถ้ามันหลอกหลวงให้พอใจแค่นี้ เราก็อยู่แค่นี้โดยที่ไม่แสวงหา ไม่
ชวนขวายไป

ถ้ามันชวนขวาย เห็นไหม ทำไมต้องชวนขวาย? นี่ไงสุขเวทนาทุกขเวทนามันก็มีอยู่แล้ว
สุขกับทุกข์ก็รู้อยู่แล้ว แล้วจะปรารถนาอะไรกันอีก แล้วจะทำอะไรกันไปข้างหน้าอีก วิมุตติสุข
ไง สุขที่ไม่เจือด้วยอามิส สุขที่ไม่เจือด้วยสิ่งใดๆ เลย สุขที่จิตใจมันเป็นของมันเอง นี่ถ้ามันเป็น
วิมุตติ จิตนี้มันไม่เคยตาย จิตนี้เวียนตายเวียนเกิดไปแน่นอน นี่วิภูฏะ เราเกิดในวิภูฏะแน่นอน ถ้า
เกิดในวิภูฏะแน่นอน มันเกิดตึ่เกิดชั่วตามสถานะของเวรของกรรม

แต่ถ้าในเมื่อจิตมันไม่เคยตายแน่นอน ถ้ามันใช้ปัญญาของเราในพุทธศาสนาไป เราเกิด
ในประเทศอันสมควร นี่สุวรรณภูมิแผ่นดินทองมาตั้งแต่ไหนแต่ไร แผ่นดินทองไม่อดตายหรือ
เราวิตกกังวลไปเองว่าเราจะต้องมันคงอย่างนั้น เราทุกข์ยากอย่างนั้น ทุกข์ยากนี้เวลาสุขนะ เวลา
พอใจมันก็พอใจ เวลาทุกข์ นี่สุขกับทุกข์มันเป็นอวิชชา มันหลอกให้จิตใจแก้ปัญหาค่านี้ไง
ปัญหาเฉพาะหน้าตรงนี้ แต่ถ้าปัญหาที่จิตมันจะเกิดจะตายล่ะ?

นี่เวลาพระเจ้าคุยกันนะ เขาคุยกันการเกิดและการตาย นี่คนเกิดตายมันเป็นปัญหาเร่งด่วน ถ้าปัญหาเร่งด่วนทำอะไรล่ะ? ถ้าทำอะไรขึ้นมา เห็นไหม ปัญหาเร่งด่วนจะทำอย่างไร? ก็ต้องรักษาจิตของตัวเองเข้ามา เพราะตัวจิตนี้ตัวเกิดตัวตาย ถ้าตัวจิตตัวเกิดตัวตายต้องไปแก้ที่ไหน? ก็ต้องไปแก้ที่ตัวมันใจ นี่สิ่งที่ไม่เคยตาย สิ่งที่ไม่เคยตายก็มันมีของมันอยู่นั่นอน แต่มันต้องเกิดต้องตายตามเวรตามกรรม ตามผลของวิญญูะ ตามผลของวิญญูะ ตามสถานะ ตามของมิตติ ตามที่มันจะเวียนไป

แล้วถ้ามันวิมุตติล่ะ? มันวิมุตติทำอย่างไร? วิมุตติมันก็มีปัญญาของมันเข้ามา มาแก้ไขที่ตัวมัน มาปลดปล่อยที่ตัวมัน พอปลดปล่อยที่ตัวมันสังโยชน์เครื่องร้อยรัด ร้อยรัดอะไรไว้ล่ะ? ก็ร้อยรัดเวรร้อยรัดกรรมไง คุณเป็นโสดาบัน เห็นไหม โสดาบันจะไม่ถือมงคลตื่นข่าว คือไม่เชื่อเรื่องอื่นแน่นอน เชื่อเรื่องจากรัตนตรัย จากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ธรรมเป็นที่พึ่งของเรา เป็นที่พึ่งของเรา เพราะเราไปรู้ไปเห็นของเรา เป็นที่พึ่งของเรา ธรรมกับใจมันเป็นอันเดียวกัน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด เธออย่ามีสิ่งต่างๆ เป็นที่พึ่งเลย”

นี่แล้วก็บอกว่าบุคคลเป็นที่พึ่ง บุคคลเป็นที่พึ่งไม่ถูกต้อง ธรรมเป็นที่พึ่ง แล้วธรรมมันอยู่ไหนล่ะ? จะไปตัดดวงอวกาศใช่ไหม? จะไปเอาพลังงานจากดวงอาทิตย์หรือ? จะไปเอาน้ำจากดาวอังคารใช่ไหม? นี่เอาอะไรเป็นที่พึ่งล่ะ? ถ้ามีธรรมเป็นที่พึ่ง แล้วธรรมมันอยู่ไหนล่ะ?

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด”

นี่ก็เลสมันหลอกทั้งนั้นแหละ มันผัดวันประกันพรุ่งไง มันผลักออกไป บอกว่านั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ จงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด ธรรมอะไร? ธรรมก็คือธรรมชาติ ธรรมชาติคืออากาศ อากาศก็คือความพอใจ มันก็ซุกหัวพอใจอยู่ตรงนั้นแหละ แต่ถ้าธรรมเป็นอย่างไรล่ะ? ธรรมมันเป็นอย่างไร? ถ้าธรรมนะ ครูบาอาจารย์ท่านมีธรรม สิ่งที่ท่านแสดงออกนั้นแหละธรรม แล้วธรรมมันเป็นอย่างไรล่ะ? แล้วเรารู้ธรรมได้ไหมล่ะ? ถ้ารู้ เห็นไหม

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

คุณเห็นตถาคต เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้จริงเห็นจริงตามนั้น ถ้ารู้จริงเห็นจริงตามนั้นนะ แล้วมันจะไปไหนล่ะ? แล้ววิมุตติสุข เห็นไหม เราที่มันยังก้าวเดินกันไม่ได้เพราะ

เราอย่างน้อยก็สงสัย ไอ้ล้งเลสงสัยมันจับจด ทำสิ่งใดก็จับจดเพราะสงสัย แล้วมันก็ต้องสงสัยตลอดไป ถ้าไม่รู้แจ้งมันสงสัยแน่นอน ไอ้ความสงสัย จะมีเงินล้าน เงินหมื่น เงินแสนก็สงสัย

เอ๊ะ! มันใช้ได้ ใช้ไม่ได้เนาะ โอ๊ย เสร็จแล้วมันจะเสื่อมค่าไม่เสื่อมค่านะ ไปซื้อของแล้วมันจะสมราคาไม่สมราคานะ มีเงินก็สงสัย มีเงินก็ไม่รู้จะใช้อย่างไร ไอ้ไม่มีก็สงสัย เราไม่มีเลยแล้วจะทำอย่างไรให้มันมีขึ้นมาเนาะ อ้าว! มีก็ทุกข์ ไม่มีก็ทุกข์ นี้อย่างน้อยก็สงสัย ใช้จ่ายอย่างไรมันก็ไม่ได้ตั้งใจ ไม่มีสิ่งใดได้ตั้งใจหรอก

ฉะนั้น สิ่งของมันสงสัย มันระแวงในใจ นี่ถ้ามันแก้ไข ถ้ามันถมเต็มหมดแล้ว มันถมของมันเต็ม มันทำของมันได้ ถ้ามันทำของมันได้จะเป็นความจริงขึ้นมา

สิ่งที่โลกเขาเป็นจริงนะ เขาวนเขาเล่นเรือใบรอบโลกได้ เขาวนขวายของเขา เขามีความเพียรของเขา เขาไปตามแผนที่ เขาไปตามสิ่งที่ว่าเดี๋ยวนี้มีจีพีเอส เขาเดินทางถูกต้อง ถ้าเขาไม่ทำอย่างนั้นมันเวียนไป มันไม่รอบโลกหรอก มันเลไปออกนอกเรื่อง

ในการประพฤติกฎปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติมีปัญญาของเรา เราควบคุมใจของเรานะ เวลาทางโลกเขายังต้องทุกข์ยากกันขนาดนั้น ต้องฝึกหัด ยังต้องฝึกฝนตัวเอง เขาต้องเตรียมความพร้อมของเขา เขาถึงจะจีจรรย์ยานรอบโลก นี่เล่นเรือใบรอบโลกของเขาได้ ของเรานะเราจะประพฤติกฎปฏิบัติของเราขึ้นมา มันจะมาจากไหนล่ะ? จิตใจที่มันอ่อนแอ จิตใจที่มันไม่มีความเข้มแข็งมันก็ต้องแก้ไขของมัน รักษาของมันขึ้นมา

ถ้ารักษาของมันขึ้นมา เห็นไหม มันทำได้ทั้งนั้นแหละ มันทำได้ถ้าจิตใจมันเข้มแข็ง จิตใจมีอำนาจวาสนา เราก็บอกว่าเรามีอำนาจวาสนา ทุกคนเป็นคนรักตัวเองที่สุด แล้วสมบัติเห็นไหม เวลาเอาเหล็กกับทองมาวางด้วยกัน ให้หยิบเราหยิบอะไรล่ะ? เราจะหยิบเหล็กไหมล่ะ? เราก็หยิบทองทั้งนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน โลกก็ปัญญา ปัญญาของโลก นี่โลกุตตรปัญญา ความสุขของโลกกับความสุขของธรรม แล้วมันอยู่ไหนล่ะ? นี่ถ้าความสุขของธรรม เห็นไหม ถ้ามันวิมุตติแล้วจิตมันไม่เคยตาย นิพพานมันถึงมีไง ถ้าจิตมันนิพพานเสียเอง จิตมันเป็นนิพพาน จิตมันเป็นนิพพานมันก็ไม่เวียนตายเวียนเกิด เพราะใครมาทำให้มันคลอนแคลนไม่ได้ไง นี่มันจะสูงมันจะต่ำไม่ได้ไง ที่มันเป็นกันอยู่นี้เพราะอะไรล่ะ? เพราะจิตเราคลอนแคลนเอง จิตเรามันบกพร่องเอง

พอจิตมันบกพร่องเอง นี่ในเมื่อมีรูปมันก็ต้องมีนาม ในเมื่อมีนามมันก็มีความว่าง มันก็มีความหมุนเวียนไป มันก็หมุนเวียนไปธรรมดา แล้วถ้ามันไม่มีของมันล่ะ? มันหมุนเวียนของมันอย่างไรล่ะ? นี่มันอยู่ที่เรานะ มันอยู่ที่หัวใจของเรา ทุกคนสามารถที่จะประพฤติปฏิบัติได้ ให้มีความเข้มแข็ง ให้มีหลักมีเกณฑ์ในหัวใจของเรา แล้วจะทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา

นี่วันนี่วันพระ วันพระแรก ถ้าวันพระแรก เห็นใหม่ ตั้งแต่อาสาพระมา เราตั้งใจของเรา นะ ไม่ใช่ปล่อยวันกินล่วงไปๆ ตายแน่นอน เวลาที่ได้มาก็อายุของเขา อายุของเราคือเวลาที่เสียไป แล้วเราเสียไปๆ เดียวก็แก่เฒ่า แก่เฒ่าแล้วนะ นี่เกิดมาในสุวรรณภูมิ แผ่นดินทอง แล้วเกิดมาพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเรื่องอริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายในที่เป็นนามธรรม ไม่ใช่ทรัพย์สมบัติที่จับต้องได้

พระเราจะมีศีลมีธรรมเป็นสมบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเราจะมีอริยทรัพย์ มีธรรมเป็นสมบัติ ถ้าเรามีธรรมเป็นสมบัตินะ โลกจะเราร้อนขนาดไหนมันก็เผชิญกับโลกนั้นได้ด้วย ความยิ้มแย้มแจ่มใส เพราะมันเข้าใจหมดแล้ว โลกเป็นแบบนี้ มันสูง มันต่ำ มันเจริญ มันจะเสื่อม มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้ เราจะไปฝืนความเป็นจริงอันนั้นไม่ได้ แต่หัวใจของเราถ้ามันเสมอดันเสมอปลาย มันจะไม่สูงไม่ต่ำไปกับโลกเขา แล้วมันจะยืนอยู่ของมันได้

นี่ทรัพย์อันนี้ที่เราแสวงหากัน เรามาทำบุญกุศลก็เพื่ออันนี้ เราประพฤติปฏิบัติก็เพื่ออันนี้ แล้วมันจะหาได้ที่ไหน? ที่อื่นไม่มี เว้นไว้แต่หัวใจของสัตว์โลก เอวัง